
ХРИСТО МУТАФЧИЕВ

КАК ДА СЕ СПАСИШ ОТ МЕЧКА И РАЗНИ ДРУГИ ЗАПЛАХИ

Когато има криза в обществото, и културата е подвластна на нея. Налага ни се да си починем от бързоскоростното пътуване през живота и да си останем вкъщи. За това как да се спасим от кризите – буквално и не съвсем, разговарям с Христо Мутафчиев. Десет години след най-екстремното му житейско преживяване той е несломим оптимист, изстрадал мъдрец и не се отказва да оправя света.

От какво има нужда българският театър и какви ще са последиците за него от кризата? При все че всичко е толкова несигурно и нетрайно, какво си струва да се планира? Това са част от въпросите, на които актьорът и председател на Съюза на артистите в България търси отговор.

Как ще се отрази тази криза на българския театър?

Не мисля, че това ще е унищожението на българския театър. Това ще е временен трус, с какъвто ние театралите вече сме се справяли. Българският театър има дълъг живот. Минали сме през доста премеждия.

През демокрацията на 90-те години на миналия век имаше много въпросителни – ще оцелеем ли и ако българският театър оцелее, няма ли да влезе в комерса? Оказа се, че не. Тогава се състоя реформа с нова методика на финансиране. Върнаха се добрите театрални заглавия в репертоарите на театрите.

Тази криза ще бъде като другите. Театърът е изключителна мощ, не може да загине заради един вирус. Театърът има нужда от празник – в оня, големия смисъл на думата – да празнува, да лее душата си, да ликува.

Ако трябва да определите днешния ден?

Днешният ден е динамичен, но ми се струва, че малко се истеризира. Да, ясно е, че има коронавирус. В тази ситуация е хубаво малко да се успокоим. Да се вземем в ръце и да си ги мием. Няма нужда хората да полудяват по магазините и да се запасяват с леща, боб и ориз. И по време на войните не е било така. Ние какво, във война ли сме?! Просто един вирус – минава и заминава.

Къде се спасявате от кризите?

Вкъщи. Там са ценностите. Само в семейството може да се спаси човек в тежки моменти. Кризите ти дават шанс да се спреш, да се обърнеш към себе си. Семейството спасява.

Имате ли отговор на въпроса: какво си струва да се планира?

Преди десет години, в деня преди да получа инсулт, си спомням, имах доста планове. Нещастieto се случи два дни преди концерт на група „БТР“ във Варна с мое участие. И щом излязох от комата, първото нещо, което направих, беше да звънна на моите приятели от „БТР“ и да им кажа, че жив, умрял, в количка... – за концерта ще съм при тях. Нямах реална представа какво точно ми се е случило. Съзнанието ми не го приемаше.

Обаче хората са казали, че ако искаш да разсмееш Господ, трябва да му разкажеш за плановете си. Е, хубаво. Доста се посмя с мене Господ.

Сега вече се смея аз, като казвам: Господ ми е насрочил среща, ама не си е записал час при секретарката ми.

Шегувате се, подлагате ли на съмнение вярата? Господ?

Вярвам, но не знам дали в Господ. Първо вярвам в себе си, в собствените си сили и възможности. Сигурен съм, че има енергия, която се опитва по някакъв начин да ме съхранява. Ако успея да ѝ дам шанс, естествено. Научих се да вярвам по трудния начин.

Тази енергия пази всички хора, но в повечето случаи ние не ѝ даваме шанс.

Източна мъдрост гласи, че ако нещо лошо ти се случва, то е за да не ти се случи нещо още по-лошо.

Аз това го знам. И първото нещо, което казах на жена ми след като излязох от болницата, беше: „Добре, че ме тресна инсултът, иначе сигурно щях да се хвърля някъде с колата.“

Вече сте на попрището жизнено в средата – на 50. Като се обърнете назад, казвате ли си за нещо „ех, това можеше да си го спестя...“? Или щяхте да се спънете в същите камъчета?

Абсолютно по същия начин и през същите уроци щях да мина. Не искам да живея в леност. Искам да живея интересно и да не пропусна нищо от този живот.

Като казвате по същите камъчета, се сещам как като дете почти всяка събота и неделя се качвах на водопада над Карлово и оттам тръгвах бос по камъните, докато стигна най-високата част на Стара планина, откъдето реката тръгва надолу. Скачах бос от камък на камък и това беше истинско щастие. Излизах сутрин, майка ми не знаеше къде ходя. Оставях си колелото пред централата и от там по камъните се изкачвах до Балкана.

И се сещам, бях 11-годишен, с един приятел се качихме в Карловския балкан, за да гледаме конете – горе на билото имаше табуни с коне, много красива гледка. Бяхме се приготвили за пикник. Водехме с нас и едно куче помияр. Вързахме го за една вейка, напалихме огънче и по едно време от гората започна да се чува някакво ръмжене. Кучето се озъби, взе да се дърпа, отскубна се и избяга. След малко от гората излезе една мечка, сигурно е била около два метра и половина висока. Моят приятел хукна нагоре към билото, а аз хукнах надолу към града. И чувам зад себе си ръмжене, усещам дъх, миризма във врата си и бягам. Ама бягане, та бягане! Все по права линия – надолу през дерета, през река, през греди... И когато слязох в града, на моста, точно където е централата, се спрях. Погледнах назад – нямаше я мечката, беше се отклонила някъде. Само за сведение – мечките бягат с 80 км в час! И си спомням – хванах се за перилото на моста, видях, че мечката я няма и се насрах. И до ден днешен, като се замисля

за тази случка, си казвам – страхът е голяма работа! Вкопчваш се в страха и тичаш с 80 км в час. Е, как този спомен от детството да го изрежа? Това ме прави силен днес.

Често ли се връщате в спомените си?

Връщам се, когато искам да се почувствам сигурен. Да си припомня през какво съм минал, за да съм това, което съм днес и да имам увереност за бъдещето. Това минало ми е важно.

Наскоро разговарях с дъщеря ми Ая. Тя е във възрастта, в която се дразни, че я гледам. А аз я гледам, защото я обичам. Разбирам, че това е времето, в което тя се самоизгражда и утвърждава характера си, че това е нейният съвременен живот.

И ѝ казах, че не трябва да се дразни, а да използва тези мигове, защото те ще ѝ останат. Както на мен ми е останал споменът от моята майка, светла ѝ памет. От времето, когато ме е прегръщала като дете, когато ме е целувала и погавала и аз съм се чувствал сигурен и защитен. С този спомен и днес се чувствам силен. И не си го давам.

Какво правите, когато сте неразбран?

Не е неразбиране. В случая става дума за разминаване между поколенията. Времето е различно.

А иначе, когато остана неразбран, налагам мнението си!

Това значи ли, че не търпите критика?

Търпя, стига да носи градивност. Ако някой каже „аз тоя не го харесвам“ – добре, ами и аз не те харесвам. Какво да направя?

След инсулта се научих да живея простичко. Преди реагирах с агресия – скачах, перчих се, ядосвах се, биех се, доказвах се... Сега просто махам с ръка и си вървя по пътя. И никой не е в състояние да ме отклони.

Кое смятате за най-важното свое постижение?

Най-важното нещо е, че съм създал поколение. За мен това е основната мисия на човека в този буквален живот. Може би, ако

знаем със сигурност, че има и друг живот, нещо друго ще мислим и ще преценяваме като важно и значимо.

А ако има друг живот, вие какво ще вземете от тук?

Само познание. Нищо друго не мога да пренеса. Те хората са казали – катафалката ремарке не носи. Ако е възможно да има енергийно завихряне, което като един енергиен шейкър ни праща в друго измерение, то капчиците концентрат, които остават, може би са познанието, което трябва да вземем със себе си. Така образно си го представям.

Кога се почувствахте успял?

Преди бях суетен, но разбрах, че това е страшно. И се отказах. За мен са важни малките успехи. Успявам всеки ден. Първо, аз съм успял, защото съм се събудил. Защото съм жив. Защото доста хора не могат да се събудят. И второ – всеки малък успех ме води стъпка по стъпка до наслада, до удовлетворение, че не съм се отказал, че съм извървял целия път, че съм постигнал успех в малките конкретни неща.

Как разбирате, че сте си свършил работата?

В едно от последните представления, които играхме в Сатиричния театър – „Трима мъже и една Маргарита“, има момент, в който аз започвам за измъчвам колегата Петьо Калчев на сцената. На неговия герой му се е родило дете, а аз говоря с жена ми, която е при жена му, и му казвам: „Родило ти се „мо-мо-мо-мо-мо ...“ и заеквам нарочно, и го мъча, мъча, мъча... И пак: „мо-мо-мо-мо-мо...“ Тогава чувам една жена от публиката, която не се сдържа и извика: „Ебаси, той колко е гаден!“.

Е, това е комплимент за мен. Значи аз на сцената съм изглеждал адски гаден в конкретната ситуация. Т.е. свършил съм си добре работата.

Какво зарежда деня ви с енергия?

Слънцето. За мен слънцето се свързва със всичко прекрасно,

което може да се случи на тази земя! Като поклонник на слънцето за мен е много важно сутрин, като отворя очи, да изляза на терасата, да поема въздух и да си кажа: „Хайде давай, днеска е твой ден!“. И нищо не е в състояние да ме спре и да ме събори.

Аз съм дневен човек. Съмне ли – съм на линия. Стъмни ли се – окапвам много бързо.

Денят ми е адски натоварен. Всяка сутрин ставам в 5 ч. Обичам да казвам: „Има хора, които стават в 5 ч., има и едни други хора, които не стават за нищо.“ Това е мое веруно и дисциплина. Щом е светло, трябва да съм станал – как ще пропускам нещо, не може нещо се случва без мен!

Задачите са ми разчетени до минути. Знам какво трябва да правя и когато закъснее някой, полудявам. Защото ще ми „захапе“ времето за следващата среща, ще обърна по-малко внимание на някой друг... Ценя времето – моето и на хората отсреща. И тази стриктност, която налага работата ми, ме държи много концентриран.

Как се събират в една кожа и в едно ежедневие актьорът Христо Мутафчиев и председателят на съюза на артистите?

Председател на съюза съм от 9 до 5. След това отивам в театъра, излизам на сцената и там се разпищолвам. Забравям за всичко.

Работата в съюза е вид кауза. Тя не е скъпо заплатена, за да кажа, че с тази заплата трябва да си изхранвам семейството. За мен е кауза да се занимавам с проблемите на колегите, които няма към кого друго да се обърнат.

Аз съм човек на действието. Вчера сутринта запалих колата и отидох в Благоевградския театър, където трябваше да подкрепя колегите в искането им настоящият директор да остане на поста си. Затова са ме избрали и аз излязох пред журналистите и обясних защо сме там. Имаше опити за провокация, но провокацията мене ме разпалва и ме прави гневен, агресивен и много дързък.

Казвате, че се криете зад агресията, че реагирате с гняв?

По принцип – да. Реагирал съм много остро и много бурно. Особено като млад. Когато бях 20-годишен съм се карал и предизвиквал режисьори да хвърлят пиесата по мен на сцената, а аз в отговор съм мятал нещо тежко в салона. Явно така изпускам излишната пара, ако имам много натрупано напрежение.

Разбира се, този гняв е важно да бъде овладян и да не обижда никого. Това се старая – да проявявам търпение.

Когато избухвате, какво може да ви върне обратно?

Петте минути след случката. Наскоро, след представление в НАТФИЗ една жена ме блъсна на улицата. Тя бързаше, а аз реагирах спонтанно и ѝ изръмжах, ама така, че тя можеше да колабира. После, като размислих, разбрах че всъщност аз съм бил грубият, а не тя. А тази жена ми написа писмо на ръка, с което ми се извини. На мен ми стана и мило, и гузно. След това публикувах пост във фейсбук, в който аз на нея се извиних.

Важна ми е тази граница от петте минути между случката и момента, в който съм се успокоил.

Кое ви гневи?

Глупостта, леността и нежеланието на човек да се образова, да се развива. Говоря за нежеланието на някои да разберат, че светът се развива и те като хора, които днес ходят по улиците, са част от това развитие на човечеството и трябва да са в крак с него.

Сигурно биха предпочели да са се родили в някоя друга епоха. Да, но не са. И аз съм искал да съм рицар, ама... не става. Тази глупост мене ме удивлява и ме гневи.

До кой ваш герой се доближавате най-много?

Играя Стефан Стамболов в пиесата „Духът на поета“ в Народния театър. Едно време в учебниците по история Стамболов се споменаваше в три изречения: Роден – умрял; Български държавник – диктатор кръволок; Противоречива личност.

Неговата противоречивост е в това, че бъдейки човек на каузата, който се е събуждал и си е лягал с идеята за създаването на

съвременна България, той е бил и жив човек със своите слабости и инстинкти – бил е комарджия, курвар, пиел е като смок...

Най-вероятно и аз съм някъде в тази противоречивост в този живот.

Ако вашият живот е пиеса – какво щеше да е заглавието?

От вече съществуваща пиеса или нещо ново?

Ами, както ви харесва...

А, ето го заглавието – „Както ви харесва“.

Коя е тайната на актьорската професия?

Това, което трябва да притежава един актьор, за да бъде на сцената и да бъде гледан и успешен, в много малка част е талантът. Тайната, качеството, което трябва да притежава, се нарича харизматичност. Това е дар от Бога, то не се създава. Останалото е труд. Бачкане от сутрин до вечер без мрънкане. Но харизмата за нашата професия е много важна. Ако измежду 20 човека на сцената видя един актьор и гледам само него, това означава, че той има кръгче, което му свети отгоре. Това е харизмата. Разбира се, той след това може да унищожи тази харизма с едно „добър дъен“ нали, но това го прощаваме.

След такова екстремно преживяване като инсулта човек не става ли по-голям егоист, по-затворен в себе си и дистанциран към проблемите на другите?

Аз съм си егоист. Затова ставам все по-любопитен към хората. Защото крада от тях. Моята професия е такава. Крада хора, образи, емоции, за да ги използвам един ден на сцената.

По принцип хората имат разни амбиции. И когато видя човек с амбиции, леко се дистанцирам и изчаквам да му мине дуендето. Тогава той се оголва и много лесно си проличава какъв човек е. Много умело мога да крада от хората. Друго, на което се научих, е да крада мигове за себе си. Да, това ме прави егоист. Но нито се срамувам, нито се страхувам да го правя.

А кои са вашите страхове?

На мен проблемът ми е, че съм безстрашен. Единственият страх, който ме е владял в конкретен момент, е страхът, че ако ей сега умра, няма довечера да мога да видя дъщеря си. От това най-много ме е страх.

Много съм мислил в посока на остаряването и умирането. И знам едно: страхът от смъртта и по-скоро от остаряването, не е защото след малко всичко ще свърши. Страхът от смъртта се крие в очите на човек, който преди края се обръща назад и вижда колко мигове да бъде щастлив е пропуснал. Заради глупости, простотия, данък обществено мнение...

Затова всеки миг, който ми е предоставен, го живея. Знам, че след него ще има и друг.

март 2019 г.

ВИЗИТКА: Христо Мутафчиев е роден през 1969 г. в Карлово.

Завършва актьорско майсторство за драматичен театър във ВИТИЗ „Кръстьо Сарафов“. В периода 1994 – 1995 г. играе на сцената на Драматичен театър Пловдив, а от 1995 г. е част от трупата на Малък градски театър „Зад канала“. Има и редица роли в телевизионни филми и продукции. От 2005 г. е председател на Съюза на артистите в България. Носител е на множество театрални награди, между които: наградата на САБ за актьор, изиграл най-много главни роли през сезон 2000/2001 г.; награда „ИКАР“, 2005 г., за главна мъжка роля; награда „Аскеер“ за водеща мъжка роля, 2021 г. Носител на орден „Св.св. Кирил и Методий“.

СЪДЪРЖАНИЕ

<i>Вместо предговор</i>	5
<i>ПОРТРЕТ НА ИЗКУСТВОТО КАТО ПАМЕТ</i>	
АКСИНИЯ МИХАЙЛОВА	8
<i>Аксиния и аксиомите на поезията</i>	
АЛЕКСАНДЪР СЕКУЛОВ	24
<i>„Любовта може всичко“</i>	
АЛЕКСАНДЪР ШПАТОВ	34
<i>Четенето, утопията и вратичките към други епохи</i>	
АЛЕКСАНДЪР БАЛКАНСКИ	44
<i>Истинският цирк и циркаджилъците</i>	
ОТЕЦ АНГЕЛ	54
<i>Да Му отворим, за да вечеряме с Него</i>	
АСТОР	64
<i>„Първо мисля за аплауза, после за хонора“</i>	
БОЙКО ЛАМБОВСКИ	72
<i>Игра с бойки и светли метафори</i>	
ВАСИЛ КАЗАНДЖИЕВ	82
<i>Маестрото и хармонията</i>	
ВАСКО ВАСИЛЕВ	96
<i>Талантът му има късмет с него</i>	
ВАСКО КРЪПКАТА	104
<i>„Избрал съм „Фендер“ вместо „Калашник“</i>	
ВЛАДИМИР ЗАРЕВ	112
<i>За страха и дълбокото</i>	
ВЛАДИМИР ПЕНЕВ	124
<i>Следата, в която пребиваваме, пътувайки</i>	

ВЛАДИСЛАВ КАРАМФИЛОВ	134
<i>„Имам своите подвизи и подлости“</i>	
ГЕОРГИ ТОШЕВ:	142
<i>„Истинската журналистика е немислима без вътрешна свобода“</i>	
ГЕОРГ КРАЕВ	154
<i>„Жената прави културата“</i>	
ГЕОРГИ ГОСПОДИНОВ	162
<i>Всички наши истории</i>	
ГЕОРГИ КОНСТАНТИНОВ	174
<i>Поезия за още два живота</i>	
ДЕЯН ЕНЕВ	186
<i>Когато празнуваме буквите и те ни празнуват</i>	
ДЖОКО РОСИЧ	194
<i>30-те смърти на Джоко</i>	
ДОНКА ПЕТРУНОВА	204
<i>За героя, престъпника и злия гений на мафията</i>	
ДОНЧО ЦОНЧЕВ	210
<i>Красивата версия на Дончо Цончев</i>	
ЕМИЛ АНДРЕЕВ	216
<i>За дънните риби, свободата и опиатите на живота</i>	
ЕМИЛ ВЪЛЕВ	228
<i>Генералът на виолетовите вибрации</i>	
ЗДРАВКА ЕВТИМОВА	236
<i>Човечеството още е дете</i>	
ИВАН ХРИСТОВ	244
<i>Поезия = „Защо?“ + „А защо не?“</i>	
ИВО ХАДЖИМИШЕВ	252
<i>Колекционерът на стъклени образи</i>	

ИРИНЕЙ КОНСТАНТИНОВ	264
<i>Един съвсем гол мъж на сцената</i>	
КАМЕЛИЯ ТОДОРОВА	276
<i>Живот с нестихващи аплодисменти</i>	
КАМЕН ВОДЕНИЧАРОВ	284
<i>За историята, за иронията и за смиряването на претенцията</i>	
КИРИЛ МАРИЧКОВ	292
<i>За избора да живееш в свобода или сън</i>	
ЛЮБОМИР ЛЕВЧЕВ	308
<i>„Води ме разумът на сърцето“</i>	
ЛЮБОМИР МИЛЧЕВ – ДЕНДИ	314
<i>Не скъпотия, а скъпоценност</i>	
ЛЮДМИЛ АНГЕЛОВ	320
<i>Музиката като убежище</i>	
МИРЕЛА ИВАНОВА	332
<i>Мирела, която живее в словото, и други подробности</i>	
МИХАИЛ ВЕШИМ	346
<i>„Ако си обуцар, гледай си обувките и не вири нос над носовете им“</i>	
МИХАИЛ ЙОСИФОВ	352
<i>Вечерният тромпет на Мишо</i>	
МОНА ЧОБАН	360
<i>„Кучката може да живее и в харем, феминистката – не“</i>	
НИКОЛИНА ЧАКЪРДЪКОВА	366
<i>Светлите дни на Николина</i>	
ОРЛИН ГОРАНОВ	374
<i>Той има какво да ни каже с думи и глас</i>	

ОРЛИН ПАВЛОВ	382
<i>С Орлин на кафе</i>	
ПАВЕЛ КОЙЧЕВ	388
<i>Калфата на Господ</i>	
ПЕТЪР ЧУХОВ	398
<i>Поезията като неизбежност</i>	
РАДОСЛАВ ПАРУШЕВ	408
<i>Парчета Радослав Парушев</i>	
РУЖА ЛАЗАРОВА	414
<i>За живеенето на колела VS. живеенето на улица „Феделите“</i>	
РУТ КОЛЕВА	420
<i>Рут Колева в най-успешната си година</i>	
СИЛВИ ВАРТАН	426
<i>Силви, свобода, любов</i>	
СОНЯ ЙОНЧЕВА	432
<i>Красив глас</i>	
СТЕФАН ВЪЛДОБРЕВ	440
<i>На 50 светът е по-голям</i>	
ТЕДИ МОСКОВ	450
<i>„Пътувам, за да намеря подходящ декор за себе си“</i>	
ТЕОДОР УШЕВ	460
<i>Тео от Кюстендил до Канада</i>	
ТЕОДОСИЙ СПАСОВ	470
<i>Даден от Бога</i>	
ХРИСТО МУТАФЧИЕВ	482
<i>Как да се спасиш от мечка и разни други заплахи</i>	